

โบราณสถานหมายเลข ๑ เมืองคูบัว (โคกนายใหญ่)

ที่ตั้ง หมู่ที่ ๒ บ้านระนอง ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
อยู่ริมห้วยคูบัวเยื้องสถานีรถไฟบ้านคูบัว (ห่างจากสถานีรถไฟบ้านคูบัวไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๑๕๐ เมตร)

พิกัด : N ๑๓.๔๙๔๐๓๓ E ๙๙.๘๒๗๒๔๒

เป็นโบราณสถานในยุคประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี

อายุทางโบราณคดี ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๖ / พ.ศ.๑๑๐๐-๑๖๐๐ / ๑๔๐๐-๙๐๐ BP

ลำดับก่อนการขุดแต่ง โบราณสถานแห่งนี้มีลักษณะเป็นเนินที่มีดินปกคลุมอยู่ด้านบน

สูงประมาณ ๓ เมตร กว้างด้านละ ๙ เมตร

การขุดแต่งโบราณสถานหมายเลข ๑ ในปี พ.ศ.๒๕๐๔

พบผอบเงินที่ตอนกลางขององค์เจดีย์ ภายในเป็นผอบทองคำบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ๕ องค์

ฐานคล้ายเมล็ดพันธุผักกาดและเมล็ดข้าวสารหัก สีขาวขุ่นและขาวใส บรรจุในผอบทองคำ พร้อมฝาทรงกลม

มีเชิง บนฝามีที่จับเป็นรูปทรงกระบอกค่อนข้างสูงฝังอัญมณีสีขาว ๑ เม็ด ผอบทองคำวางอยู่ในผอบเงินฝาทรงสูง

ลายดอกบัว พบอยู่ภายในกึ่งกลางฐานชั้นล่างของโบราณสถานที่มีลักษณะเป็นเนินดิน ขณะที่กรมศิลปากรขุด

แต่งโบราณสถานหมายเลข ๑ ที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔

กรมศิลปากรได้เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ปัจจุบัน ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ และปรับปรุงภูมิทัศน์รอบโบราณสถานให้มีความเป็นระเบียบและสวยงาม

อีกทั้งยังเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านในแถบนั้น และได้พัฒนาศักยภาพให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง

ในเส้นทางท่องเที่ยวเมืองโบราณบ้านคูบัว

สาระสำคัญของโบราณคดีแห่งนี้

โบราณสถานหมายเลข ๑ คูแลร์รักษา โดยกรมศิลปากร

ได้ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๘ ตอนที่ ๘๗

วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๔ พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๑ ไร่ ๒ งาน ๒๕ ตารางวา

ปัจจุบันหลงเหลือเฉพาะส่วนฐานเจดีย์สี่เหลี่ยมจัตุรัส ก่อด้วยอิฐ ฐานยาวด้านละ ๖ เมตร

ความสูงประมาณ ๓.๑๕ เมตร ฐานชั้นล่างเป็นฐานประทักษิณรูปสี่เหลี่ยม ฐานชั้นที่สองเป็นฐาน

ขององค์เจดีย์ ลักษณะเป็นฐานบัวโค้งถัดขึ้นไปเป็นช่องซุ้มรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซ้อนกันเป็นสองชั้น

ไม่ปรากฏร่องรอยการประดับปูนปั้นภายในซุ้ม ส่วนยอดของเจดีย์พังทลาย ไม่สามารถบอกรูปทรงได้แน่นอน

ทุกท่านเมื่อมาเที่ยวชมโบราณสถานหมายเลข ๑ จะได้รับ

คือ ได้สัมผัสความรู้สึกของสถานที่ รอยรอยสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเกี่ยวเนื่องกับศาสนสถานในพุทธศาสนา

อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ในด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี สถาปัตยกรรม วิชาการ สังคม

และชาติพันธุ์ ซึ่งมีความสำคัญในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเที่ยวชม

เมืองสมัยที่ร่วมทวารวดี แห่งอื่นๆ เช่น นครปฐม อุทอง หรือลพบุรี

โบราณสถานหมายเลข ๑ เมืองคูบัว (โคกนายใหญ่)

ชื่อแหล่ง : โบราณสถานหมายเลข ๑ เมืองคูบัว (โคกนายใหญ่)

ที่ตั้ง : หมู่ 2 บ้านห้วยบน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง :

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : สภาพพื้นที่โดยรอบเป็นทุ่งนาและบ้านชาวบ้าน ห่างจากห้วยคูบัว ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 20 เมตร

ประวัติ : กรมศิลปากรดำเนินการขุดแต่งเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน-5 กรกฎาคม 2504

กรมศิลปากรดำเนินการบูรณะปีพ.ศ. 2538

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

ตั้งอยู่นอกคูน้ำคันดินทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองคูบัว ลักษณะเป็นฐานเจดีย์ที่มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานสี่เหลี่ยมสำหรับเดินประทักษิณ ชั้นที่สองเป็นฐานขององค์เจดีย์ มีการทำเป็นยกเก็จที่กึ่งกลางของค้ำและมุมขององค์เจดีย์ ลักษณะเป็นฐานบัวโค้ง ถัดขึ้นไปช่องซุ้มสี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อนกันสองชั้น ส่วนยอดของเจดีย์พังทลาย

โบราณวัตถุที่ค้นพบ จากการขุดตรวจกลางองค์เจดีย์ในปีพ.ศ. 2504 พบผอบบรรจุพระบรมสารีริกธาตุอยู่ภายในจำนวน 5 องค์ โดยผอบแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ชั้นนอกเป็นผอบเงิน ชั้นในเป็นผอบทองคำ

การกำหนดอายุสมัย : ทวารวดี

การประกาศขึ้นทะเบียน : ประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนพิเศษ 87 ง วันที่ 10 กันยายน 2544 พื้นที่โบราณสถานประมาณ 1 ไร่ 2 งาน 25 ตารางวา

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : ศาสนสถานเนื่องในพุทธศาสนา

วันเวลาที่ปฏิบัติงาน : พ.ศ. 2541

ผู้ปฏิบัติงาน : นายเดชา สูดสว่าง,นางสาวสุริยา สุวรรณนิมิตร

ที่มาของข้อมูล :

หน้า ๒

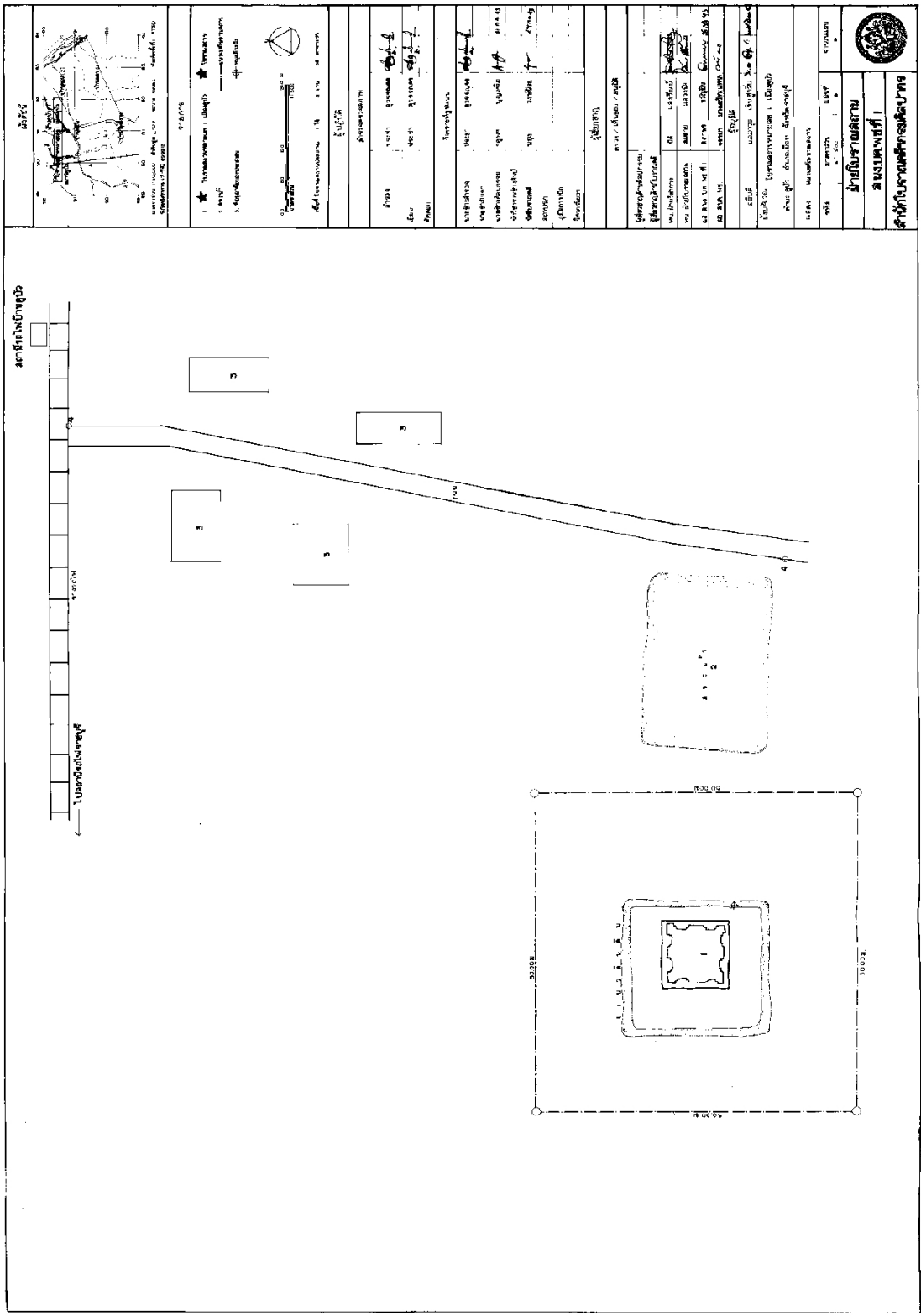
เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๘๗ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ กันยายน ๒๕๔๔

ประกาศกรมศิลปากร

เรื่อง ขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตที่ดินโบราณสถาน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ อธิบดีกรมศิลปากร จึงประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานในเขตท้องที่จังหวัดราชบุรี และสมุทรสาคร ดังนี้

๑. โบราณสถานวัดเทพอาวาส ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๒ ไร่ ๒ งาน ๘๓ ตารางวา
๒. โบราณสถานวัดศรีสุริยวงศาธรรม ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๑ ไร่ ๑ งาน ๒๐ ตารางวา
๓. โบราณสถานหมายเลข ๑ เมืองคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๑ ไร่ ๒ งาน ๒๕ ตารางวา
๔. โบราณสถานหมายเลข ๘ เมืองคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๒ ไร่ ๑ งาน ๘๖ ตารางวา
๕. โบราณสถานหมายเลข ๓๑ เมืองคูบัว ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๓ งาน ๑๕ ตารางวา
๖. โบราณสถานหมายเลข ๓๓ เมืองคูบัว ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๒ ไร่ ๑ งาน ๖ ตารางวา
๗. โบราณสถานหมายเลข ๔๔ เมืองคูบัว ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี พื้นที่โบราณสถานประมาณ ๑ ไร่ ๘๗ ตารางวา

ภาพประกอบ :

สำนักศิลปากรที่ ๑